

СИЛАБУС

курсу «Управління фінансами об'єднаних територіальних громад»

Галузь знань **07 Управління та адміністрування**
Спеціальність **072 «Фінанси, банківська справа та страхування»**
Освітня програма **«Фінанси, митна та податкова справа»**

Факультет/ кафедра, за якою закріплена дисципліна		Факультет управління фінансами та бізнесу/ кафедра фінансового менеджменту	
Ступінь вищої освіти		Бакалавр	
Статус дисципліни		Навчальна дисципліна вибіркового компонента фахового переліку	
Семестр		Перший	
Форма навчання		Денна/заочна	
Обсяг дисципліни, кредити ЄКТС/загальна кількість годин		4кредити/120 годин	
Викладачі дисципліни		Західна Оксана Романівна <i>к.е.н., доцент кафедри фінансового менеджменту</i>	
Контактна інформація про викладача		Профайл викладача курсу: https://financial.lnu.edu.ua/employee/zahidna-oksana-romanivna Електронна пошта: oksana.zakhidna@lnu.edu.ua Телефон: (032) 245-06-56	
Консультації з питань вивчення дисципліни		Четвер: 14.00-15.00 год. (вул. Медової Печери, 53, ауд. 114)	
Мова викладання		Українська	
Сторінка курсу			

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

Коротка анотація дисципліни

Базовим елементом ефективної системи влади в Україні у процесі децентралізації є спроможні новостворені об'єднані територіальні громади (далі – ОТГ), в яких місцеві джерела наповнення бюджету, інфраструктурні та кадрові ресурси є достатніми для вирішення її органами місцевого самоврядування питань місцевого значення, передбачених законодавством, в інтересах жителів громади. Фінансова децентралізація зробила незалежними місцеві бюджети від державного бюджету і створила можливості планування розвитку територій, можливості втілення реальних проектів. Держава здійснює фінансову підтримку шляхом надання об'єднаній територіальній громаді коштів у вигляді субвенцій на формування відповідної інфраструктури згідно з планом соціально-економічного розвитку територіальної громади.

Навчальна дисципліна «Бюджетна система» охоплює тематику, яка розкриває основні засади об'єднання територіальних громад в умовах децентралізації, особливості функціонування та стратегічного планування їх розвитку, формування та реалізації фінансової політики ОТГ, механізм формування доходів і видатків бюджетів ОТГ, порядок розрахунку фінансової спроможності об'єднаної територіальної громади та інструменти забезпечення її стабільного функціонування.

<p style="text-align: center;">Мета дисципліни</p>	<p>Предметом дисципліни «Управління фінансами об'єднаних територіальних громад» є процес формування, використання та розвитку територіальних, земельних та фінансових ресурсів об'єднаної територіальної громади.</p> <p>Метою вивчення дисципліни «Управління фінансами об'єднаних територіальних громад» є надання студентам теоретичних та практичних знань щодо управління фінансовими ресурсами об'єднаних територіальних громад в умовах реформи місцевого самоврядування.</p> <p>Завдання вивчення дисципліни «Управління фінансами об'єднаних територіальних громад» полягають у:</p> <ul style="list-style-type: none"> – розкритті основних засад об'єднання територіальних громад в умовах децентралізації; – розумінні особливостей функціонування та стратегічного планування розвитку, формування та реалізації фінансової політики ОТГ; – засвоєнні теоретичних основ механізму формування доходів і видатків бюджетів ОТГ; – оволодінні методикою розрахунку фінансової спроможності об'єднаної територіальної громади та інструментів забезпечення її стабільного функціонування.
<p style="text-align: center;">Література для вивчення дисципліни</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Конституція України: №254к/96ВР Прийнята на V сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=254%EA%2F96-%E2%F0. 2. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?user=a&find=1&typ=21 3. Податковий кодекс України від від 02.12.2010 № 2755-VI // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17 4. Про Державний бюджет України на 2020 рік: Закон України від 14.01.2020 № 436-IX // – Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/294-20#Text 5. Борщ Г. А., Вакуленко В. М., Гринчук Н. М., Дехтяренко Ю. Ф., Ігнатенко О. С., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф., Юзефович В. В. Ресурсне забезпечення об'єднаної територіальної громади та її маркетинг: навч. посіб./ [Г. А. Борщ, В. М. Вакуленко, Н. М. Гринчук, Ю. Ф. Дехтяренко, О. С. Ігнатенко, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук, В. В. Юзефович] – К. : – 2017. – 107 с. 6. Бюджетна децентралізація та її вплив на фінансове забезпечення територіальних громад. Режим доступу: https://knute.edu.ua/file/NjY4NQ==/9f690dbd00a5bff556897056d188f56d.pdf 7. Децентралізація публічної влади : досвід європейських країн та перспективи України / [Бориславська О., Заверуха І., Захарченко Е., та ін.]; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO. – К. : ТОВ «Софія». – 2012. – С. 76. 8. Деякі питання надання медичної субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам : Постанова Кабінету міністрів України від 23.01.2015 р. № 11. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/11-2015-%D0%BF. 9. Деякі питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад : Постанова КМУ від 16 березня 2016 року № 200. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/200-2016-%D0%BF. 10. Заброцька О. В. Особливості формування та виконання місцевих бюджетів : методичні рекомендації до виїзного одноденного навчально-го семінару / О. В. Заброцька. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2017. – 24 с.

11. Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» від 05.02.2015р., № 157-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19>.
12. Закон України «Про засади державної регіональної політики» від 05.02.2015 р. №156-VIII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19>.
13. Методологія стратегічного планування розвитку об'єднаних територіальних громад в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://surdp.eu/uploads/files/SP_OTG_Methodology_UA.pdf.
14. Місцевий бюджет і фінансове забезпечення об'єднаної територіальної громади : навч. посіб. / [Н. В. Васильєва, Н. М. Гринчук, Т. М. Дерун, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук] – К.: – 2017. – 119 с.
15. Місцеві бюджети 2018: які доходи й видатки. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.budgetnyk.com.ua/article/129-mstsev-byudjeti-2018-yak-dohodi-y-vidatki-202>
16. Офіційний сайт ініціативи «Децентралізація влади» [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://decentralization.gov.ua/>.
17. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Методики формування спроможних територіальних громад» від 08.04.2015р., №214. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/214-2015-%D0%BF/card2#Card20>
18. Постанова Кабінету Міністрів України від 18 березня 2015 р. №196 «Деякі питання державного фонду регіонального розвитку» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/go/196-2015-п>.
19. Практичний посібник з питань організації роботи органів місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад – Київ, 2016.– Асоціація міст України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://auc.org.ua/sites/default/files/library/mod1web.pdf>.
20. Ресурсне забезпечення об'єднаної територіальної громади та її маркетинг: навч. посіб. / [Г. А. Борщ, В. М. Вакуленко, Н. М. Гринчук, Ю. Ф. Дехтяренко, О. С. Ігнатенко, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук, В. В. Юзефович] – К. : – 2017. – 107 с.
21. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні» від 01.04.2014р., №333-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-п>.
22. Фінансова децентралізація в дії. Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України. – 25.05.2016. – Режим доступу: <http://www.minregion.gov.ua/decentralization/presentation/finansova-detsentralizatsiya-v-diyi>.
23. Фінансова децентралізація в Україні: перший етап успіхів, Кабінет Міністрів України, Міністерство регіонального розвитку, будівництва та ЖКГ України [Електронний ресурс] Режим доступу: [http://old.decentralization.gov.ua/pics/attachments/Buklet_finansova_decenrt_\(21.03.17\).pdf](http://old.decentralization.gov.ua/pics/attachments/Buklet_finansova_decenrt_(21.03.17).pdf).
24. Фінансова спроможність потенційної громади: від теорії до практики. Центр розвитку місцевого самоврядування. Режим доступу: http://lgdc.org.ua/sites/default/files/library/finansova_spromozhnist_gromady_vid_teoriyi_do_praktyky.pdf.
25. Шевченко Д.І. Методичні особливості оцінки фінансової спроможності об'єднаних територіальних громад на прикладі Лиманського району Одеської області / Шевченко Д.І. // Економічні інновації. – 2017. - Випуск №65. - С. 162-169.

Обсяг курсу	Аудиторні години: 32 з них: лекції 16 годин практичні заняття 16 годин самостійна робота 88 годин
Очікувані результати навчання	Після завершення цього курсу студент буде : а) знати – новачі законодавства щодо ресурсного забезпечення об'єднаної територіальної громади; – зміст та підходи щодо ресурсного забезпечення об'єднаної територіальної громади в Україні; – зміст сфери планування розвитку територій об'єднаної територіальної громади та особливості її організації; – законодавчі акти щодо фінансових ресурсів об'єднаної територіальної громади в Україні; – механізми фінансування розвитку об'єднаної територіальної громади; – повноваження місцевих органів влади та органів місцевого самоврядування у сфері регулювання ресурсного забезпечення об'єднаної територіальної громади. б) уміти - аналізувати ресурсне забезпечення об'єднаної територіальної громади; - розробляти пропозиції до нормативно-правових актів ресурсного забезпечення об'єднаної територіальної громади щодо їх удосконалення; - здійснювати аналіз ресурсів територіального розвитку місцевого самоврядування, ефективності використання території об'єднаної територіальної громади; - визначати особливості регулювання земельних відносин та використання земельних ресурсів; - визначати засади місцевої політики формування фінансових ресурсів об'єднаної територіальної громади; - використовувати бюджетні, інвестиційні, грантові та кредитні механізми фінансування розвитку об'єднаної територіальної громади; - аналізувати дохідну та видаткову частину місцевого бюджету, власну податкову базу місцевого самоврядування, кредитоспроможність місцевих органів влади.
Ключові слова	Бюджет, державний бюджет, місцеві бюджети, об'єднана територіальна громада, місцеве самоврядування, доходи бюджету, видатки бюджету, бюджетний процес, міжбюджетні трансферти, субвенція, дотація.
Формат курсу	Очний Проведення лекцій, семінарських занять, консультацій.
Теми	Тема 1. Бюджетна децентралізація та її вплив на фінансове забезпечення територіальних громад Тема 2. Формування та функціонування об'єднаних територіальних громад в Україні Тема 3. Особливості фінансів об'єднаних територіальних громад Тема 4. Фінансові ресурси об'єднаних територіальних громад Тема 5. Бюджетний процес на місцевому рівні Тема 6. Фінансова спроможність об'єднаних територіальних громад Тема 7. Бюджет орієнтований на результат
Підсумковий контроль, форма	Поточний контроль/ залік.
Пререквізити	"Бюджетна система", "Податкова системи", "Місцеві фінанси", "Бюджетний менеджмент" "Податковий менеджмент"
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Навчальна дискусія, лекції-візуалізації, робота в малих групах, семінари-дискусії, мозковий штурм, імітаційна ділова гра, захист кейсів

<p>Необхідне обладнання</p>	<p>Проектор, роздаткові матеріали, підключення до мережі Інтернет.</p>
<p>Критерії оцінювання</p>	<p>Оцінювання проводиться за <u>100-бальною шкалою</u>. Бали нараховуються за таким співвідношенням:</p> <ul style="list-style-type: none"> • практичні (семінарські)/самостійні/модулі 50% семестрової оцінки. Максимальна кількість – 50 балів • екзамен: 50% семестрової оцінки. Максимальна кількість – 50 балів <p>Підсумкова максимальна кількість – 100 балів.</p> <p>Політика щодо дедлайнів та перескладання: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку – 20% від визначених балів за даний вид роботи. Студенти виконують декілька видів письмових робіт (есе, вирішення кейсу). Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, довідка про стан здоров'я).</p> <p>Політика щодо академічної доброчесності: списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.</p> <p>Політика щодо відвідування: Відвідування занять (лекцій, практичних, семінарських занять курсу) є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування, індивідуальний графік, карантин) навчання може відбуватись в он-лайн формі. Студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.</p> <p>Уся література, яка викладачем надається виключно в освітніх цілях є без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.</p>
<p>Питання до заліку чи екзамену.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Передумови об'єднання територіальних громад в умовах децентралізації. 2. Власні та делеговані повноваження виконавчих органів сільських, селищних (міських) рад ОТГ. 3. Етапи реалізації стратегії розвитку ОТГ. 4. Показники соціально-економічного розвитку ОТГ, які використовуються для його аналізу? 5. Моделі організації місцевого самоврядування в європейських країнах? 6. Повноваження старости ОТГ 7. Яким чином здійснюється розмежування територіальних громад та планування розвитку ОТГ? 8. Вкажіть основні документи системи планування просторового розвитку населеного пункту ОТГ. 9. Суб'єкти добровільного об'єднання територіальних громад. 10. Як відбувається формування «спроможних» територіальних громад? 11. Що визначає принцип субсидіарності на якому базується організація сучасної системи державного управління? 12. Дайте визначення поняття «фінансова політика ОТГ». 13. Охарактеризуйте суть програмно-цільового методу. 14. Доходи об'єднаних територіальних громад 15. Власні знаходження бюджетних установ 16. Класифікація джерел фінансування ОТГ 17. Міжбюджетні трансферти об'єднаних територіальних громад 18. Система горизонтального вирівнювання податкоспроможності територій 19. Які параметри повинна враховувати формула, на основі якої розподіляється освітня та медична субвенція? 20. Видатки об'єднаних територіальних громад 21. Принципи розмежування видатків між бюджетами 22. Бюджетний процес в об'єднаній територіальній громаді 23. Планування та затвердження бюджету об'єднаної територіальної громади. 24. Виконання бюджету об'єднаної територіальної громади 25. Що таке місцеві податки і збори? 26. З якою метою справляються місцеві податки і збори в об'єднаних територіальних громадах 27. Повноваження органів місцевого самоврядування щодо місцевого оподаткування? 28. Які місцеві податки і збори справляються в об'єднаних територіальних громадах?

	29. Які податки обов'язково установлюють місцеві ради? 30. структура податку на майно. 31. Яка роль місцевих податків і зборів в наповненні бюджету? 32. Роль податкових надходжень об'єднаних територіальних громад в місцевих бюджетах? 33. Суть та підходи до вивчення фінансової спроможності громади. 34. показники фінансової спроможності громад. 35. основні етапи створення спроможної територіальної громади. 36. Як розраховується індекс податкоспроможності ОТГ? Яка структура фінансово-економічного потенціалу територіальної громади
Опитування	Опитування проводиться на семінарських та практичних заняттях у вигляді (есе, вирішення кейсу), тестові завдання, доповіді та презентації.

СТРУКТУРА КУРСУ

Тиж-день	Тема	Форма заняття/ години	Результати навчання	Завдання
1	2	3	4	5
1/1	Тема 1. Бюджетна децентралізація та її вплив на фінансове забезпечення територіальних громад	Лекція/ семінар 2 год./2 год.	Знати сутність реформи бюджетної децентралізації в Україні. Вміти охарактеризувати вплив бюджетної децентралізації на фінансове забезпечення територіальних громад. Аналізувати структуру доходів територіальних громад після реформи.	
2/2	Тема 2. Формування та функціонування об'єднаних територіальних громад в Україні	Лекція/ семінар 2 год./2 год.	Знати передумови об'єднання територіальних громад в умовах децентралізації. Вміти охарактеризувати етапи реалізації стратегії розвитку об'єднаної територіальної громади Аналізувати показники соціально-економічного розвитку об'єднаної територіальної громади	Тестові завдання. Виконання самостійної роботи.
3/3	Тема 3. Особливості фінансів об'єднаних територіальних громад	Лекція/ семінар 2 год./2 год.	Знати ресурсну базу об'єднаних територіальних громад. Вміти обґрунтувати перспективні напрями фінансування розвитку об'єднаних територіальних громад за рахунок альтернативних джерел Аналізувати стан правового забезпечення управління фінансовими ресурсами територіальних громад.	Розв'язок задач. Есе. Кейси. Доповіді та презентації
4/4	Тема 4. Фінансові ресурси об'єднаних територіальних громад	Лекція/ семінар 4 год./2 год.	Знати Фінансові та податкові умови існування об'єднаних територіальних громад. Структуру видатків об'єднаної територіальної громади. Вміти визначати міжбюджетні трансферти об'єднаних територіальних громад. Аналізувати доходи та видатки бюджетів об'єднаних територіальних громад.	
5/5	Тема 5. Бюджетний процес на місцевому рівні	Лекція/ семінар 2 год./2 год.	Знати сутність та стадії бюджетного процесу. Вміти скласти бюджетний календар та пояснити, що таке бюджетний регламент. Аналізувати бюджетні програми об'єднаних територіальних громад.	
6/6	Тема 6. Фінансова спроможність об'єднаних	Лекція/ семінар	Знати методику формування спроможних територіальних громад Вміти провирдити розрахунок фінансової	

	територіальних громад	2 год./2 год.	спроможності перспективної ОТГ Аналізувати показники фінансової спроможності територіальних громад.	
7/7	Тема 7. Бюджет орієнтований на результат	Лекція/ семінар 2 год./2 год.	Знати програмно-цільовий методу в бюджетному процесі. Вміти охарактеризувати складові бюджетної програми Аналізувати результативні показники бюджетної програми	